

Jeszcze o Hucułach tatarowskich.

Znalazłszy pomiędzy swojemi zapiskami z Tatarowa jeszcze kilka bajek, gadek, przysłów, piosnek i leków zanotowanych, uważam za stosowne — jako uzupełnienie pracy mej „Z kraju Hucułów“, drukowanej w „Ludzie“ w latach 1899, 1900 i 1901, pomieścić je tutaj.

1. Kazka ne byłyci, bilsze brechni jak połowyci.

Mała baba try syny, dwa rozumni, oden durnyj. Piszły w świt. Iszły, kilka iszły, zajszły w dubrowu; posiła ich nicz. Dywiet sie, dańeko watra sie kuryt. Każe starszyj: Ja idu.

Prychodyt tam, a tam d'ido nakław watru z 7-moch łatriw, zahnuw sie na około, pokław hołow meży nohy, taj sie hrije.

— Pomajbih! — każe.

D'ido każe: Podaj zdorow, czo treba?

-- Watry.

— Jak my skażesz kazku nebełyciu, aby żadnoho słowa ne buło prawdy, to ty dam, a jak ni, to ty pas wid potyłyci do zada wdru.

Ne skazaw bajki — ne distaw watry, taj piszow dali.

Piszow i druhyj, tak samo pohostyw.

Piszow trefyj, durnyj.

— Pomajbih staryj, — daj d'idu watry.

— Ha bow brate, skaży kazki, ne byłyci, aby żadnoho słowa prawdy ne buło.

— Skażu.

I każe:

Moja mama buła mnow kieszka, zabahła sobi warenoho, peczenoho, piślała mene za tym. Idu ja, kilka idu, nadybaw szpaki. Tut tut sie rodżu. Skaczu na duba, zaliz u duba, zabraw szpaki, — wiłazyty... ha bow. Pchaju ruku, ne moż; pchaju nohu, ne moż; pchaju hołow, ne moż, taj tut, tut sie rodżu. Nahadaw ja szo je u mełnyka kluwaka, pobih do neho, uziew kluwaku, taj szczastywo wirubawsie z duba.

Aha! dobah ja sy, szo my obiciew czmil boczku medu. Szem sie ne wrodyw, a wżem sie zażuryw, jak prywezty mid. Złapaw swyniu, taj jidu, wezu mid, a swynie do fosy, rosypała mid, taj tut, tut sie rodżu.

Dobah ja sy, szo meni obiciew Boh rožen maku, taj wiezku jajec. Złapał łokszu, jidu do Boha. Jidu, kilka jidu, czuju rže, dywiu ja sie: łyszysz sie zadok peredka. Ej joj, taj tut, tut sie rodžu.

Ałe ja kłyczu cioś, cioś! przybih zadok d'peredkowy. Jak tut zbyty? Zaskoczyw na werbu, utiew try pruty, zbyw kobyłu na tybli — wio krywa dali. Czuju, mene kołe. How! a to szczo? Dywiu ja sie a werba wirosła do samoho Boha. Ja z kobyły, ta w werbu. Pryjszow do Boha, a Boh spyt. Wstawaj Boże, dawaj jejci, taj mak. Zabraw to wsio, dywiu sie, nema werby. Daje my Boh mich połowy hreczenioji, suczu lynwu, jidu na dołynu, z hory urwu, z dołyny nadtoctu, szczošływo spustyw sie na dołynu.

A d'ido każe: A naszi szo tam robiet?

— Naszi waszych bjut.

Ja sie ne nakazaw, a wy sie ne nasłuchały.

2. Bajka za d'iwku, kotra ne choťila ucyty sie priesty.

W ponediłok ne prielam — bom sie rodyła.

W wiwtorok „ „ — bo mnie kupały.

W seredu „ „ — bo mnie chrestyły.

W czetwer „ „ — bo pochrestyny buły.

W pietnyciu „ „ — bo moja mama taj ja ne budu.

W sobotu pomyty, połataty treba, taj zachodyt ned'ile.

Tak świetkuwała ona tyždeń za tyžnem, a czołowik zajedno z new swarywsie, szo wna ne chce priesty do toji miry, szo wna napriela dwoje weretin za szciś tyžniw. I każe do czołowika: „Ta wżebym motała, ta ne maju motowyła, takijjes gazda“. Piszła na pid, taj pokazuje Odno kiene, druhe pokazuje. Tak pokazywała na 30-cit' weretin. Czołowik to zobaczyw, piszow u lis rubaty motowyło, a žinka za nym w nadzir. Win wibrał motowyło, taj tiew raz, a žinka za druhym korczem każe: „Chto motowyło wtne, tomu žinka wmre“.

Win piszow dali. Tak samo to jemu każe. Win chodyw piw deń i ne mih motowyło wtiety. Pryjszow do domu, a žinka wže napered'i doma, leżył w łóžku, taj kryczył gwawtu. Czołowik prychođyt do domu, zadywuwaw sie szo žinci je, łyszysz zdrowu a teper smert' žinci.

Win staw pytaty: „Szo tobi je?“

A wna kaže: „Ty jak piszow rubaty motowyło a mene w toj raz jak zatielo w hołow, taj meni smert' prychodyt“.

A win dumaje, taj kaže nastraszenyj: „Meni szoś kazało w lisi, szo chto motowyło wtne, tomu žinka wmre“.

A wna kaže: „A wydysz, a tebe penie zajmyła rubaty, cy wydysz z jakoji durnyci ja jdu z świta marne?“

A win kaže: „Koby Bib daw aby ty z seho wijszła, bilsze ne chocz, abys my priela, abo motała, majesz ty z seho wmeraty.“

I tak wikrutyła sie, szo ne priela do smerty.

3. Śmiszni kazkie.

- a) Szeptaw nimyj hłuchomu do ucha, aby posieh hołomu do kieszeni.
- b) Hłuchij czuw, szo nimyj kazaw, ałe ślipyj wydiw, kudy krywyj t'ikaw.
- c) Maru... ja jdu za tym, a jak ne bude toho, to rozkołotysz ototo, jak pryjduť host'i.
- d) Pryjszow wnuka do baby. Baba jemu dała kołacz. Pryjszow do mamy, kaže: Dała meni baba kołacz, daj ji Boże wikna wełyki, carynu kieły wały taj wuszy.
- e) — Na szczo czołowik maje hołow?
— Na motuz na wuszy.
- f) Każe tato do syna: Synu, szo robyť byk czolij?
A syn kaže: Poczolij spyt, taj rochomycze (zamiast żuwaje).

4. Przysłowia.

- a) Jakij jichaw, takoho wiz.
- b) Za ślipu kurku u wikno ty szurknu.

5. Pionski.

- a) Oj iszow ja z połonyunki,
Wbyła mene płowa,
Powernuw ja do kochanki,
A czołowik doma.
A deń dobryj czołowicze,
Ja zahubryw wiwci,
A Syn by tie Bożyj pobyw,
Chodysz d'mojej žinci.

Oj iszow ja z połonyunki,
Wbyła mene płowa.
Powernuw ja do kochanki,
A czołowik doma.
A pomaj Bih gospodarju,
Ja zahubyw woły.
Czołowik mnie za czuprynu,
Taj bukom powołe.

b) A mij tato buw strilec,
Ta ubyw kunyciu,
Nadraw sała z pid ohona,
Namastyw rusznyciu.

c) A mij tato buw strilec,
Striływ mami u hornec.
W horszku buły pyrohy,
Ta do mamy hy, hy, hy.

6. Choroby i leki.

a) *Prytrud abo nabij.*

To sie staje z bosoho trudu pid palciemy, abo na pieti.
Staryj hryb na to, aby mniekło; drobiń z smołow — ro-
byt sie taku maść', aby tiekło; aby hojeło — łyst burakowyj
abo stara sołonyňa, to prykładajut.

b) *Wid rubanyny.*

Robyt sie maść' z wosku, jejcje i czystoji smerekowoji ży-
wyci i staroji sołonyњи. To sie topyt wsio razem, syplut na
wodu, potomu smarujut płatok, prykładajut na ranu, potomu
kładut „masne zile“.

Józef Schnaider.

